קול המושב

שבועון המושבים וההתיישבות הכפרית • מס' 795 • 8 באוגוסט 2013 • ב' באלול תשע"ג

ליפסון עיצובים

מרפדיה משפחתית של
מושבניקים מכפר אז"ר

ראה עמ' 13

כל החיים ביחד

הביוגרפיה של בני הזוג בר און דומה מאוד ותחילתה בווינה, בירת הוואלסים והשטרודל. שניהם עלו ארצה בגיל 15, לכפר ויתקין, נישאו בגיל 20 ומאז צברו זיכרונות רבים משותפים. שפרה ודן בר און, שניהם בני 90, ממייסדי בית אשל ליד באר שבע וממקימי מושב היוגב, הם זוג של החיים **סלע קורן ■ עמ' 14**

"סניור" להדברה טובה יותר

תכשיר חדשני להדברת קרציות, פרעושים, וזבובים במשק החי

מכתשים מפעלים כימיים בע"מ

לשרותכם בייעוץ והדרכה:
רמי שניידר
מנהל תכשירי תברואה ווטרינריה
משרד: 03-6577577 נייד: 052-6056069

הלוחמים מציפורי

שני בני מושב ציפורי בין חמשת זוכי המדליות בקרבות הקראטה לצעירים במכבייה ה-19

חמישה נציגים, שלושה מתוכם מתגוררים בעמק יזרעאל, זכו במדליות במכבייה בתחום הקראטה. השלושה – תומר פוקס ממרחביה, עמית זוהר וקורל אסור ממושב ציפורי, המשתייכים למועדון הקראטה "דו שיטוריו קוניבה קאי", בהדרכת ערן ברנשטיין (ציפורי) ודודו אלקיים (אחוזת ברק).

תומר פוקס זכה במדליית זהב במקצה לקדטים, בני 14–16, עמית זוהר זכתה במדליית הכסף במקצה לקאדטים נשים בגיל 14–16, וקורל אסור זכתה במדליית ארד במקצה לנשים מעל גיל 16.

מאמן הקבוצה, דודו אלקיים, סיפר על ההכנות לתחרות ועל ההתרגשות הגדולה: "חמשת נציגי המועדון נבחרו לנבחרת ישראל במיונים מאור קשים, שכללו זכיות באליפויות ישראל בשנה האחרונה, בנוסף למחנות אימונים, עם עוד המון ספורטאים מתחום הקראטה.

"לאחר שנה שלמה של אימונים מפרכים, הם נבחרו להיכלל בסגל נבחרת ישראל למכבייה ה–19 והביאו הישגים מרשימים. אני מאוד גאה בתלמידים. אני עצמי נטלתי חלק במערך השיפוט במכבייה והרמה הייתה גבוהה מאוד".

כל חמשת הנציגים שיצאו למכבייה שבו עם מדליות. מלבד הנציגים מעמק יזרעאל, מאור קיטרו מנצרת עילית זכה במדליית ארד במקצה לגברים בוגרים (+16) ושקד קורצקי ממגדל העמק זכה במדליית ארד במקצה קרבות לג'וניור עד 61 קילוגרם.

זוכי חמש המדליות של נבחרת ישראל. הדרך לנבחרת עברה במיונים קשים

"חייבים לשנן ולהפנים - גנבים אינם באים על מנת לרצוח ורוצחים אינם באים על מנת לגנוב. לאירוע הכואב מאוד שקרה באביחיל (ב-22 באוקטובר 2012 נרצח איציק אלגבי, ממייסדי המושב, בדקירות סכין בפתח ביתו, ככל הנראה בידי פורצים שהופתעו בשעת מעשה) יש להתייחס כאל "תקלה מקצועית" חמורה של הגנבים, בבחינת היוצא מן הכלל. הרצח של אלגבי ז"ל אף עשוי לשמשנו כאירוע מכונן וללמדנו שעלינו לעשות כל מאמץ על מנת להימנע ממגע ישיר של התושבים עם גנבים. אגב, איני מייעץ לאיש מאתנו להגיע למקום בו חוק דרומי יהיה החיץ היחיד בינו ובין ישיבה מאחורי סורג ובריח."

לצביקה סקורצרו יש הצעה: להעלות את הגנבים על פסי עבודה אחרים, עמ' 12

תוכן

שלום לפרות
עשרות רפתנים שפרשו ובני משפחותיהם התארחו בכנס הוקרה שנערך לכבודם
6

ההסדר עם רמ"י
הוחמר היחס למסים הנדרשים מרוכשי נכסים במגזר החקלאי לאחר חוק ההסדרים
8

"זן נדיר"
שכבה חדשה בבני המושבים התגבשה בסמינר לבוגרי ט' ביער עזריקם
18

"קו למושב" גם באינטרנט - **תנועת המושבים:** www.tmoshavim.org.il ■ **תנועת האיחוד החקלאי:** www.ihaklai.org.il

קו למושב

■ **עורך:** דרור יוסף
■ **מנהלת עיתון** עדנה זיו

■ **כתבים** חני סולומון, יעקב לזר, נחמן גלבוע, עו"ד אפרת חקיקת, יבל ברקאי, עו"ד איילת רייך-מיכאלי, דגנית רם, זהר נוי, איתמר גור, סלע קורן, אבי אובליגנהרץ, בר-כוכבא מדרשי, דפנה מאור, יוסי ברג
■ **דואר אלקטרוני**
dror.maariv@gmail.com

מזכירה והפקה אסתי כלפון 03-5632547
esti.halfon@maariv.co.il
■ **גרפיקה מערכת** שרה ראובן
■ **גרפיקה מודעות** ניקולאי קולניק
מערכת 03-5632441
טל' לוח 03-5682878

יועצי פרסום יעקב קניאל, יורם טביבי

טל' מודעות 03-5632547
פקס מודעות 03-5638728
מודעות kav_daf@maariv.co.il

סיימתם לקרוא?
אנא השליכו את הגיליון לפח המחזור הסמוך למקום מגוריכם.

המערכת והמנהלה רח' קרליבך 2, ת"א

כל הזכויות שמורות. אין להעתיק, לתרגם, לשדר בכל אמצעי, לאחסן במאגר מידע, לפרסם או להפיץ בכל אמצעי כל חלק מן המודפס בעיתון הזה.

מזכ"ל חדש למגדלי הבקר לחלב

בהתאם להשערות, בהתאחדות מגדלי הבקר לחלב בחרו באביתר דותן למזכ"ל. המינוי ייכנס לתוקף לאחר אישור של נציבות המדינה. יעקב בכר יישאר בתפקיד, לצורך חפיפה, עד 1 בספטמבר

אביתר דותן (45), נשוי ואב לשלושה ילדים מקיבוץ שמרת, יחליף את יעקב בכר בתפקיד מזכ"ל התאחדות מגדלי הבקר לחלב. בתפקיד זו האחרון, שימש דותן כיועץ לשר החקלאות ופיתוח הכפר וכיועץ עסקי למספר קיבוצים. המינוי דרוש אישור של נציבות המדינה.

בתחילת חודש מאי השנה הודיע יעקב בכר, מקיבוץ מענית, על פרישתו מתפקיד מזכיר התאחדות מגדלי הבקר לחלב, לאחר שש שנים. בכר תלה את עזיבתו בקשיי בריאות ועשה זאת על רקע המשבר עם חלק מרפתני המושבים, שהתנגדו לתמיכתו בהסכם "מתווה לוקר", שלטענתם מוביל לסגירה של עשרות רפתות משפחתיות. בהודעת הפרישה שלו מסר בכר, כי ימשיך לכהן עד שיימצא לו מחליף.

במושבים ראו את פרישת בכר כשלב בדרך לביסוס הדומיננטיות של הקיבוצים בענף. מתוך חששם משליטת הקיבוצים בענף ומסגירת משקים קטנים ובינוניים, ייסדו לאחרונה רפתנים מושבניקים התאגדות נפרדת לרפת המשפחתית. לטענתם, הם אינם פורשים מהתאחדות המגדלים, אלא מקימים גוף שיגן על האינטרסים של הרפת המושבית.

ארנון אושרי מכפר ויתקין, ממובילי מאבק המושבניקים, אמר בהקשר למינוי האפשרי של בכר בתנובה: "עכשיו הולכים ובונים פה ציר של קיבוצניקים" ומנה את בכר, את איציק בדר יו"ר גרנות ואת אביתר דותן, שמינויו למזכ"ל ההתאחדות נראה צפוי. "המטרה", הוסיף אושרי, "היא להשיג שליטה בתנובה על ידי הקיבוצים, ובעיקר משקי גרנות, שהיא הארגון החזק ביותר. וכדאי לזכור גם שמאיר שמיר, השותף השלישי בתנובה, הוא בן דוד של בדר.

"במקביל, רוצים להביא את דותן להתאחדות, שאין לו שום רקע בענף הרפת או בענף החלב, אלא רק קשרים פוליטיים ומפלגתיים, וכבר ראינו מהדוגמה של בכר למה התנהלות כזאת יכולה לגרום לנזק אדיר למשק המשפחתי".

יוסי מלול מהתאחדות מגדלי הבקר. אביתר דותן ויעקב בכר. יעבור חפיפה במהלך חודש אוגוסט

צילום: באדיבות התאחדות מגדלי הבקר

על פי הודעת התאחדות מגדלי הבקר לחלב, התחזית התאמתה: אביתר דותן, חבר קיבוץ שמרת, הוא מזכ"ל הארגון הבא, בכפוף לאישור של נציבות המדינה. בחירתו של אביתר באה בעקבות המלצת ועדת האיתור. במהלך חודש אוגוסט תתבצע חפיפה בינו ובין בכר, וב-1 בספטמבר יעבור ניהול ההתאחדות ומוסדותיה לדותן. המזכ"ל הנכנס מגיע מתפקידו האחרון כיועץ מקצועי לשר החקלאות, ח"כ יאיר שמיר ("ישראל ביתנו"), ולאחר שהיה פעיל בבחירות האחרונות לכנסת כראש אגף התיישבות במפלגה.

תפקידיו הקודמים של דותן לא הוליכו אותו בין פרות, ורוב עיסוקיו נעשו הרחק מן הקיבוץ: מזכיר הקיבוץ, יושב ראש קבוצת הכדורעף הפועל מטה אשר (בהתנדבות), סמנכ"ל הכספים והתפעול בחברת החדשות של ערוץ 10 למשך כשנה וחצי עד עזיבתו במארס 2005, סמנכ"ל תוכן בקבוצת גלובוס-גרופ ישראל ומנכ"ל חברת הפקות הסרטים "פרקסיס".

התאחדות מגדלי הבקר מייצגת יותר מאלף רפתות, מהן כ-830 רפתות במושבים, כ-165 רפתות שיתופיות בקיבוצים, חלקן רפתות מאוחדות וכ-15 רפתות בבתי ספר חקלאיים.

תיקון לחוק הרפורמה במשק החלב עבר בקריאה שלישית

הכנסת אישרה תיקון לחוק, המסמיך את שרי האוצר והחקלאות לקבוע בתקנות את מנגנון עדכון "מחיר המטרה" של החלב לפי "מתווה לוקר". ח"כ ברוורמן: "נדאג לכך שלא תהיה פגיעה בלתי-מידתית ברפתות הקטנות"

הכנסת אישרה בקריאה שנייה ושלישית תיקון לחוק תכנון משק החלב, שיאפשר הפחתת המחיר המשולם לרפתנים, מתוך כוונה שמוצרי החלב הנמכרים לצרכנים במרכולים יוזלו.

הצעת חוק תכנון משק החלב (תיקון, התשע"ג-2013) התקבלה בהצבעות על קריאה שנייה ושלישית בישיבת מליאת הכנסת בסוף החודש. החוק מסמיך את שרי האוצר והחקלאות לעדכן את "מחיר המטרה", שמשלמות המחלבות לרפתנים תמורת תוצרת הרפת שלהם.

חבר כנסת פרופסור אבישי ברוורמן, שהביא את הצעת החוק בפני המליאה להצבעות שנייה ושלישית, הבטיח כיושב ראש ועדת הכלכלה: "אנו נבחן את השינויים שיוצעו במנגנון העדכון, ונדאג לכך שלא תהיה פגיעה בלתי-מידתית ברפתות הקטנות... בסופו של דבר, אנחנו לא רוצים רק עסקים מאוד גדולים, אנחנו רוצים ביזור, הגדלה מסוימת של הרפתות, כי יש פה תשואה לגודל, אבל אנחנו גם נבחן בוועדת הכלכלה, שאנחנו לא מחסלים חלק גדול מהיצרנים הבינוניים... נדאג שלא תהיה פגיעה בלתי-מידתית ברפתות הקטנות, מעבר לכוונת החוק".

להצעת החוק לא הוגשו הסתייגויות, ורק חבר הכנסת אורי מקלב (יהדות התורה) ביקש את רשות הדיבור: "הצעת חוק זאת היא לא כל כך תמימה ולא כל כך ברורה כפי שהיא הוצגה על ידי יושב ראש ועדת הכלכלה... כל התהליך הזה של הורדת 'מחיר המטרה' – שהיא בכמה אגורות לרפתן על כל ליטר – עושה בסופו של דבר את כל עבודתו לא-כדאית. ידוע, שבסופו של תהליך, הרפת תיסגר; הוא לא יוכל להחזיק את זה כלכלית.

"היו כאן חברי כנסת לשעבר, שאין להם ייצוג: שי חרמש ואבו וילן, שגם הופיע בפני הוועדה. הם קמו וזעקו ואמרו: אתם אולי מורידים לנו את המחירים, אבל בסופו של דבר, לצרכן, זה לא יבוא לידי ביטוי. מי שירוויח מזה זה המחלבות והיצרנים.

"ונניח שיש באמת מטרה להוריד את מחיר החלב – מה ההצדקה להוריד את מחיר החלב לכל החלב, גם לחלב שמייצרים בו מעדני חלב? איזו הצדקה יש להוריד למחלבות וליצרנים את מחיר החלב בכלל, על חשבון אותן רפתות, אותם בעלי משקים, כדי שהמחלבות וכל היצרנים ימשיכו לייצר מוצרי יוקרה של חלב?

"מי שמגיע לרשתות, רואה את המקררים עם כל מוצרי המותרות שיש במקררים של מוצרי החלב, וכל זה מגיע על חשבון אותו רפתן, שאנחנו מורידים לו את החלב. מדוע? כי הממשלה באה לרפתנים האלה, ואמרו להם: אם לא תסכימו, בסופו של דבר, ותמשיכו עם המחאות, אנחנו נסכים ונאשר ייבוא של מוצרי חלב. אז איימו עליהם וסחטו אותם, ובסופו של דבר, הם החלישו את המאבק שלהם, בגלל שהם תלויים בממשלה.

"לכן, היום אנחנו באים עם בשורה של הורדת מחיר המטרה לחלב כשאנחנו יודעים שענף שלם, יצרנים – דורות שלמים – בשבילם זאת החלטה טרגית להוריד את מחיר מוצרי החלב".

בקריאה שנייה, קיבלה הצעת החוק 25 קולות "בעד", רק חבר כנסת אחד התנגד, לא היו נמנעים; בקריאה שלישית 24 הצביעו "בעד", אחד "נגד" ולא היו נמנעים.

הפחתת המחיר עבור החלב הגולמי, מטרה שהוצבה בבסיס החלטת ממשלה ("מתווה לוקר"), נועדה לתמרץ את ההתייעלות בענף הבקר לחלב ובכך לגרום להוזלת מחירי החלב ומוצריו לצרכן. בממשלה הוסכם, כי ההתייעלות תושג באמצעות עידוד יצרנים קטנים להפוך ליצרנים גדולים, או לפרוש מייצור חלב, לצד הגברת מערך ההדרכה והמחקר בתחום רפת החלב.

חלק מרכיבי ההסכם כבר יושמו עם עדכון שיעורי המכסים על יבוא חלב ומוצריו לארץ, בהתאם להחלטת הממשלה, ומכסות החלב האישיות ליצרני החלב חולקו בשנת 2013 בהתאם למתווה ההתייעלות שנקבע. שר החקלאות, יאיר שמיר, מברך על הצעד הנוסף שנעשה בדרך להשגת המטרה, איישור התיקון לחוק: "השלמת החקיקה מהווה נדבך משמעותי ביישום הרפורמה להפחתת מחירי מוצרי החלב לצרכנים, ממנה ייהנו כלל אזרחי ישראל. משרד החקלאות בראשותי יעמוד על המשמר, שחקלאי ישראל ובראשם המשקים המשפחתיים לא ייפגעו מהרפורמה".

תנועת המושבים דורשת משר השיכון להאיץ את יישום החלטה 979

ראשי התנועה ביקשו מהשר אורי אריאל שביצוע ההחלטה, שאושרה בבג"צ, יחל במושבים אומץ וקדרון, ושמספר המושבים המשתתפים יוגדל

בפגישה בין מזכ"ל תנועת המושבים, מאיר צור, ועורך דין עמית יפרח, יושב ראש אגף קרקעות ואגודות שיתופיות בתנועה, ובין שר השיכון והבינוי, חבר הכנסת אורי אריאל, ומנכ"ל משרדו, שלמה בן אליהו, מנכ"ל רשות מקרקעי ישראל, בנצי ליברמן, והיועץ המשפטי של הרשות, עו"ד יעקב קווינט, נידונו נושאים הקשורים בקרקעות המושבים, בדגש על הסדרת חוזה החכירה לדורות. בנוסף, המשתתפים דנו באיוש הנחלות הפנויות ובהסדרת הנחות לפעילות לא-חקלאית בחלקות המגורים לאזורי עדיפות לאומית.

צור ועו"ד יפרח דרשו מהשר אריאל, שינחה את רשות מקרקעי ישראל (רמ"י) לפעול ליישום מהיר של החלטה 1155 (979), שאושרה לפני כשנתיים על ידי בית המשפט העליון וייעודה להסדיר את זכויות המגורים בנחלה ולאפשר את היוון חלקת המגורים ופיצול נחלה. ראשי התנועה ביקשו משר הבינוי, שהניסיון ליישום 979 ייצא לדרך בשני מושבי התנועה, אמץ וקדרון, ויוגדל מספר המושבים המשתתפים ב"פיילוט".

בעניין חוזה החכירה, הביעו צור ויפרח רצון בסיום מוקדם, ככל האפשר, של ניסוח החוזה אשר יעגן את זכויות בעלי הנחלות והאגודות בקרקע. נציגי התנועה הסבירו לשר, כי הם רואים בפעילות הלא-חקלאית של בעלי הנחלות אשר נפלטו מחקלאות בעל כורחם חלק חשוב בפרנסתם וטענו, כי על הרשות לפשט את ההליכים במחוזותיה ולאפשר הנחות לתושבים באזורי עדיפות לאומית בתחומי פעילות שאינה חקלאית ואינה קיט כפרי.

ראשי תנועת המושבים דרשו לאפשר את המשך איוש הנחלות הפנויות במתכונת הקודמת, והתנגדו נחרצות לכוונת רמ"י להציע נחלות במכרז. השר סיכם עם תנועת המושבים, כי ימשיכו להיפגש באופן שוטף ויעקבו אחר קבלת ההחלטות ויישומן ברשות מקרקעי ישראל.

רפתנים מאז ולתמיד

סמנכ"ל מועצת החלב בכנס הוקרה לרפתנים פורשים: "מי שהיה פעם רפתן תמיד יישאר רפתן בלבו"

"כמו שלא נעים לראות גן סגור, בוודאי שלא נעים לראות רפת סגורה. לקחתם החלטה מאוד-מאוד קשה, והחלק הקשה ביותר מאחוריכם. עכשיו אתם עומדים בפני תקופה חדשה ומאתגרת, ומועצת החלב תמיד תהיה שם בשבילכם". כך אמר שייקה דרורי, מנכ"ל מועצת החלב, לרפתנים שפרשו מעיסוק בענף, בכנס שהתקיים ביום שלישי, 30 ביולי, ביהוד.

המשתתפים בכנס ההוקרה לפורשים. "מי שהצליח בניהול רפת יוכל להצליח בכל תחום אחר"
צילום: יוסי מלול

דרורי אמר עוד לרפתנים הפורשים: "חשוב לנו ביותר לומר תודה ולהוקיר אתכם על השנים הרבות בהן נשאתם את הענף על גבכם. אנו רוצים להיפרד כידידים, וגם להעניק לכם כלים ממומחים בתחום הפיננסי על מנת להתמודד עם המצב החדש. אין ספק שעוד ניפגש ואנו רוצים שניפגש".

בכנס, יוזמת מועצת החלב ותנועת המושבים, התארחו עשרות רפתנים פורשים ובני משפחותיהם ועל הבימה התקיימו הרצאות של יועצים פיננסיים בנושא חשיבה אסטרטגית בניהול השקעות ואפשרויות להתחדשות עסקית.

אפרי רייקן, סמנכ"ל מועצת החלב: "זה ברור לכולנו, שמי שהיה פעם רפתן תמיד יישאר רפתן בלבו. חלקכם רפתנים מיום היוולדם. האירוע הזה בא להדגיש שתמיד הייתם חלק מאתנו ולעולם תישארו".

מאיר צור, מזכ"ל תנועת המושבים: "אנו רוצים לומר תודה על מה שעשיתם עד עכשיו ובהצלחה על כל מה שתעשו בהמשך. לחברה הישראלית יש שני סמלים שמסמלים את הישראליות שבה: האחד, הביטחון והשני, החקלאות – אתם סמל לישראליות.

"ענף הרפת נחשב אחד הענפים המורכבים ביותר בחקלאות, ואין לי ספק שמי שהצליח בניהול רפת יוכל להצליח בכל תחום אחר. אנחנו כאן, המועצה כאן והמדינה כאן – בשבילכם".

מנהיגה נולדת

קורס להכשרת נשים לתפקידים ציבוריים הסתיים בעמק חפר

מסיימות קורס "מנהיגות את המחר" קיימו מפגש סיכום בהשתתפות הנהגת מועצת עמק חפר, יפעת זמיר – מנכ"לית עמותת "כן" ("כוח נשים"), הילית בן צבי – מנהלת היחידה לקידום מעמד האישה בתנועת הקיבוצים ורינה טל – יועצת לקידום מעמד האישה במועצה האזורית.

הקורס, בהנחיית שני אלדן, נועד להכשיר נשים לתפקידי מנהיגות פוליטיים וציבוריים, לעודד אותן להתמודד עליהם, לסייע להן להשתלב בתחומי השפעה ציבורית ולהצטרף למעגלי הנהגה.

18 משתתפות הקורס מ-14 יישובים בעמק חפר החליטו, פה אחד, לפעול להגדלת ייצוג נשים בוועדי היישובים ובמליאת המועצה בבחירות המוניציפאליות הקרובות. רינה טל מרכזת פניות להצטרפות נשים נוספות לתכנית.

ידיעות בקצרה

הרוגה ופצועה קל בתאונה בכביש 65

בת 54 נהרגה בתאונת דרכים בין שתי מכוניות סמוך לאחוזת ברק, בת 20 נפצעה קל בתאונה.

דובר מגן דוד אדום, זכי הלר, הודיע ביום ראשון, כי בשעה 20:35 נמסר למד"א מרחב גלבוע על תאונת דרכים בין שני כלי רכב פרטיים בכביש 65, סמוך לאחוזת ברק לכיוון עפולה.

חובשים ופראמדיקים של מד"א טיפלו במקום בשתי פצועות: אישה כבת 54 במצב אנוש שהייתה הלכודה ברכב וצעירה כבת 20, שנפצעה קלות ופונתה בניידת טיפול נמרץ לבית חולים העמק. מדובר בתאונה עם מעורבות 2 כלי רכב פרטיים.

לאחר מאמצי החייאה, קובעים אנשי הצוות הרפואי של מד"א את מותה של האישה שנפצעה באורח אנוש.

נער נפצע קשה בנפילה במערת קשת

בן 17 פונה במסוק לבית החולים עם פגיעה רב-מערכתית.

ב-30 ביולי, בשעה 16:40, נמסר למד"א מרחב אשר על צעיר שנפל מגובה במערת קשת, סמוך למושב אדמית. חובשים ופראמדיקים הגיעו למקום והעניקו טיפול לנער כבן 17, מצבו הוגדר בינוני עד קשה והוא היה בהכרה מלאה.

מסוק שהוזנק לאירוע פינה את הנער במצב קשה ובהכרה מלאה והוא סובל מפגיעה רב-מערכתית, לאחר שטופל על ידי פראמדיקים של מד"א לבית החולים גליל מערבי בנהריה.

רוכב אופנוע בן 62 נפצע בתאונה

בן 62, רוכב אופנוע שנפגע בתאונה עם מכונית, פונה עם חבלות בגפיים ב-30 ביולי, יום שלישי שעבר.

בשעה 13:52 התקבלה במוקד מד"א מרחב שרון הודעה על תאונת דרכים בין רכב ואופנוע, שהתרחשה סמוך לכניסה למושב העובדים עין איילה, למרגלות הכרמל.

חובשים ופראמדיקים של מד"א הוזעקו למקום התאונה וטיפלו באיש בן 62, שרכב על אופנוע ונחבל בגפיו באורח בינוני בהתנגשות עם רכב. לאחר מכן, הפצוע מפונה לבית החולים הלל יפה בחדרה, והוא בהכרה.

בסימן שאלה

עו"ד איילת רייך-מיכאלי

כתובת לשאלותיכם
dror.maariv@gmail.com

אם החבר לא שילם, האגודה יכולה לתבוע

מי שאינו משלם מסי אגודה יכול להצביע? ט' באב הוא יום חופשה בחקלאות? כמה שוות הארוחות של עובד באגודה שיתופית?

האם ניתן לשלול זכות הצבעה מחבר שאינו משלם את מסי האגודה למושב?

סעיף 15 לפקודת האגודות השיתופיות קובע, כי אסור לשום חבר של אגודה רשומה להשתמש בזכויות כחבר כל עוד לא שילם לאגודה דמי חבר. על פניו, אפשר לפרש את האיסור כך שמותר לשלול את זכות ההצבעה גם מחבר שאינו משלם מסים לאגודה, או חייב כל חוב כספי אחר לאגודה. אולם, במסגרת צו כללי שפרסם שר העבודה בשנת 1966 נקבע, כי לא תישלל זכות הצבעה באסיפה הכללית של מושב עובדים מחמת חוב כספי לאגודה או מחמת סיבה אחרת כלשהיא.

להרחבת הצו, קבע רשם האגודות השיתופיות, לגבי כל סוגי האגודות, כי אין לשלול זכות הצבעה מחבר שאינו משלם את מסי החבר. הרשם קבע, כי יש הבחנה מוחלטת בין מסי חבר "שוטפים" ובין דמי חבר או השתתפות בהון האגודה, שהם תשלום חד-פעמי, המשולם עם קבלת חבר לאגודה (מעין רכישת מניה), שעליהם מדבר סעיף 15 לפקודה.

לסיכום, חבר שאינו משלם את מסיו לאגודה, יכולה האגודה להגיש תביעה לתשלום חובותיו, אך אין היא רשאית לשלול ממנו את זכות ההצבעה.

אני חבר מושב ומעסיק עובדים בגידולים חקלאיים בחלקה ב' שברשותי. כיצד עליי להתייחס לעובדיי שלא הגיעו לעבודה בתשעה באב? האם מדובר ביום חופש או ביום בחירה?

שבת ומועדי ישראל – שני ימי ראש השנה, יום הכיפורים, ראשון ושמיני עצרת של סוכות, ראשון ושביעי של פסח וחג השבועות – הם ימי המנוחה הקבועים במדינת ישראל (סעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט תשי"ח-1968). כלומר, תשעה באב אינו נכלל במועדי ישראל ואינו יום מנוחה.

יחד עם זאת, ישנם הסכמים קיבוציים או צווי הרחבה שבמסגרתם נקבע, כי תשעה באב יהיה יום בחירה בו יוכל העובד להיעדר בתשלום. כך למשל, במסגרת צו הרחבה בענפי היבוא, הייצוא והמסחר בסיטונות נקבע: "בנוסף לחופשתם הרגילה, יהיו העובדים חופשיים בימים החג והמועד הבאים:... 'יום בחירה' אחד מתוך החגים: פורים, הושענא רבה, ערב יום כיפור, אחד במאי, תשעה באב, יום הזיכרון וכל יום שהוכרז עליו שבתון במדינה".

במקרה שהצגת, מלבד הסכם העבודה האישי חל על העובדים בחקלאות גם צו ההרחבה בענף החקלאות משנת 2000. צו הרחבה זה אינו מעניק לעובדים עליהם הוא חל זכות ליום בחירה בתשעה באב ועל כן, ט' באב הוא יום עבודה רגיל, אלא אם כן לפי הנוהג במקום העבודה או לפי הסכם העבודה האישי נקבע אחרת.

יחד עם זאת, יש לציין, כי עובד רשאי לקחת יום חופשה בתשלום, על חשבון החופשה השנתית שלו, באחד מן הימים המנויים בתוספת לחוק זה ובלבד שהודיע על כך למעבידו 30 ימים מראש לפחות (בהתאם לסעיף 6(ב) לחוק חופשה שנתית תשי"א-1951). תשעה באב נמצא בימים המנויים בתוספת ולכן, בכפוף למתן הודעה של 30 יום מראש, רשאי העובד לקחת יום זה כיום חופש.

אני מועסק על ידי מושב (אגודה שיתופית). כיצד יש לחשב שווי של עלות הארוחות במקום עבודתי?

בעת תשלום לעובד הניתן כולו או חלקו בשווה כסף, יקבע המעביד, לצורך ניכוי המס, את סכום התשלום כפי שעלה לו או לפי מחיר השוק, הכול לפי הגבוה (תקנה 8 לתקנות מס הכנסה ומס מעסיקים, התשנ"ג-1993, ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה ותשלום מס מעסיקים).

לכן, כאשר זוקפים לעובדים את שווי עלות הארוחות במקום העבודה, השווי נקבע בהתאם למחיר ששילם המעביד או לפי "שווי שוק", על פי היקר מבין השניים.

הכותבת, ממשרד עורכי דין וגישור "איילת רייך", עוסקת באגודות שיתופיות, בתחום המסחרי-חקלאי ובליטיגציה.
המידע כללי בלבד ואינו חוות דעת או ייעוץ מוסמכים.

מנת אוכל. בהתאם לתשלום או לפי השווי

על הקרקע

עו"ד עמית יפרח

כתובת לשאלותיכם
dror.maariv@gmail.com

זכויות המשק יועברו לבן הרשום בצוואות ההורים

בעת מעבר מחוזה משולש לחוזה דו-צדדי, בין רשות מקרקעי ישראל לאגודה השיתופית, מתאפשר לבעלי המשק להורישו בצוואה לבן הממשיך, אולם הוא אינו חייב לפצות את שאר היורשים

עו"ד עמית יפרח

בשנים האחרונות, מבצעות אגודות חקלאיות רבות מאוד במושבים מעבר מהחוזה המשולש (סוכנות- מקרקעי ישראל-אגודה) לחוזה דו-צדדי, שבו הרשות והאגודה הם הצדדים להסכם. למעבר לחוזה דו-צדדי יש משמעות רבה בנושא הורשת המשק החקלאי.

כשאנו בוחנים הליך של העברת הזכויות בנחלות, יש לבחון תחילה את מהות והיקף הזכויות של חבר האגודה בנחלה, שכן ממעמדו המשפטי של המתיישב-המוריש משליכים על היקף זכויות ההורשה שלו, כפי שהיטיב להגדיר זאת בית המשפט במספר פסקי דין בעניין: "המתיישב אינו יכול להוריש את מה שאין לו, ומה שיש לו מוגבל מראש על פי החוזה שיצר את הזכות".

בחוזה המשולש, הוראות הירושה הן: בפטירת החבר – מלוא הזכויות עוברות לבן הזוג; אם שני בני הזוג נפטרו – הזכויות עוברות לבן ממשיך, אם נבחר; אם לא מונה בן ממשיך – הזכויות יעברו על פי סעיף 114 לחוק הירושה.

הוראות הירושה בחוזה הדו-צדדי הן: בפטירת החבר – מלוא הזכויות עוברות לבן הזוג; בהיעדר בן זוג, הזכויות יעברו עפ"י סעיף 114 לחוק הירושה; ניתנת בהסכם אפשרות להורות בצוואה למי תימסרנה הזכויות בנחלה. להסכם יש סייג – אגודה שבעברה הייתה קשורה בהסכם עם הסוכנות וניתנה התחייבות לבן ממשיך, לאחר פטירת שני בני הזוג יועברו הזכויות לבן הממשיך.

פרט משמעותי, שעל בעל הנחלה לשים לב אליו, הוא ההשמטה שמבצעת הרשות במעבר לחוזה דו-צדדי: המינהל מעניק את האפשרות להוריש את המשק בצוואה ולא על ידי מינוי בן ממשיך. סוגיה זו עלתה לדיון בבית המשפט לענייני משפחה בחיפה לאחרונה, שם התעוררה מחלוקת בין ילדי בעלי המשק בשאלה, האם המשק אינו נכלל בגדר העיזבון ויש לחלקו בין היורשים, או שמא המשק נכלל בגדר העיזבון, ובהתאם לצוואה שהניחו ההורים, הבן הממשיך זכאי לקבלו?

לאחר עיון בחוזה הדו-צדדי פסק בית המשפט, כי מצוין בו בפירוש כי כל אחד מבני הזוג רשאי להורות בצוואה למי יועברו זכויות השימוש שלו במשק, ואם אותו אדם מסוגל לקיים את המשק יועבר המשק אליו.

לאחר עיונו בצוואות ההורים קובע ביהמ"ש, כי רצון ההורים היה, באופן חד-משמעי, להעביר את הזכויות במשק לבן. לפיכך, בודק בית המשפט האם הבן מסוגל לקיים את המשק ופוסק שהבן הוכיח במהלך המשפט, כי הוא ומשפחתו מסוגלים לקיים את המשק, והביע נכונות ורצון לרכוש את המשק ולקיים בו פעילות חקלאית.

לבסוף, קובע ביהמ"ש, כי כבר נפסק בעבר שהחוזה הדו-צדדי אינו מאמץ את חוק הירושה ואינו קובע מנגנון פיצוי בין צאצאיו של בעל הזכויות במשק, לכן אין ליישם את חוק הירושה בו ואין לפצות את שאר האחים בגין המשק שעבר לבן.

הכותב הוא יו"ר אגף קרקעות ואגודות השיתופיות

בית במושב. הבן הבינו נכונות לרכוש את המשק

מבני הציבור במושב במחלוקת

הוועד המוניציפאלי באלוני אבא דורש להפקיע את מבני הציבור ולהעבירם לרשותו. בית המשפט: צריך שיתקיים, לפי שיקול דעתו של ועד אגודת המושב השיתופי, צורך ציבורי חיוני המצדיק את ההפקעה

רו"ח בועז מקלר, עו"ד גיל קופליס

לאחרונה, נקבע בבית המשפט במחוזי בנצרת, על ידי השופט אברהם אברהם, כי הוראות תכנון בניין עיר (תב"ע) אינן מחייבות את הרשות המקומית להפקיע מבני ציבור מידי אגודת המושב השיתופי אלוני אבא (ועד מקומי אלוני אבא נ' רשות מקרקעי ישראל, מחוז צפון).

בעקבות הרחבה קהילתית, התיישבו ביישוב אלוני אבא תושבים שאינם חברים באגודת המושב השיתופי, ומאותו מועד פועלים ביישוב שני ועדים, קרי: ועד אגודת המושב השיתופי והוועד המקומי המוניציפאלי.

לבה של התביעה הוא סכסוך בין המושב השיתופי והוועד המקומי, אשר נסוב סביב הזכות להחזיק במבני הציבור שביישוב. מבנים אלה, המוחכרים למושב השיתופי במסגרת הסכם משבצת הנחלות עד 1 בספטמבר 2015, מוחזקים בפועל על ידי הוועד המקומי ומשמשים למטרות הציבור. העתירה נולדה בעקבות דרישת המושב השיתופי לפנות את המבנים ולהשיבם לחזקתו.

כמענה לדרישה זו, פנה הוועד המקומי לרשות מקרקעי ישראל במחוז צפון, לוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה במחוז, לוועדה המרחבית לתכנון ולבנייה "יזרעאלים" ולמועצה האזורית עמק יזרעאל בבקשה, כי תפעלנה להפקעת המבנים מידי המושב השיתופי, על מנת למוסרם לידיו. הבקשה לא נענתה ומכאן העתירה.

עתירת הוועד המקומי מתבססת על הוראותיה של תכנית המתאר המפורטת של היישוב (ג/11594), אשר פרסה באורח מפורט את הוראותיה ביחס לכל אחד ממבני הציבור, מושא העתירה. בתוך כך, התכנית מורה על הפקעת חלק מן המבנים ועל החכרתם לרשות המקומית או לוועד המקומי.

העותר טוען, כי על המשיבות להפעיל את סמכויותיהן לפי סעיף 188 לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה–1965, ולהפקיע את המבנים על מנת להחכירם לרשות המקומית. לטעמו, גם אם סעיף 188 נוקט לשון רשות ("מותר"), הרשויות הללו חייבות להפעיל את סמכותן, משום לשונה המחייבת של התכנית ומשום הנסיבות הסובבות את העניין, המחייבות מסירת המבנים המדוברים לידי מי שבסמכותו להפעילם לצורכי ציבור.

המשיבות טוענות, בין היתר, כי גם כאשר ההפקעה מאושרת בתכנית, על הוועדה המקומית להפעיל שיקול דעת בשאלה אם להפקיע את המבנים, אם לאו. כמו כן, הן טוענות, כי אין צורך אמתי בהפקעת המבנים, וכי המבנים משמשים לצורכי ציבור, ולכן אין צורך בהפקעה.

בית המשפט דחה את העתירה וקבע, כי הוראת התב"ע אינה מחייבת את הרשות להפקיע את הקרקע. על מנת לעשות כן צריך שיתקיים, לפי שיקול דעתה של הרשות, צורך ציבורי חיוני המצדיק את ההפקעה, "כאשר בתוך כך, היא רשאית לראות חלופות אחרות, חריפות ופוגעניות פחות מן ההפקעה, העשויות להשיג את התכלית אותה ביקשה התב"ע להשיג", נכתב בהכרעת הדין. בנוסף נקבע, כי בתוך שיקוליה של המועצה האזורית יכולים להיכלל גם שיקולי העלויות שבהן כרוכה ההפקעה.

בניין הכנסייה באלוני אבא. מרכז תרבות במושב
צילום: Shaikey11, מתוך: פיקיוויקי, תחרות "ויקיפדיה אוהבת אתרי מורשת"

לאחר חוק ההסדרים

ההשלכות שיחולו על המגזר החקלאי בעקבות השינויים במס הרכישה החל מ-1 באוגוסט

עו"ד שניר שער (רו"ח), עו"ד אביגדור ליבוביץ

בימים אלה עבר בקריאה שנייה ושלישית חוק ההסדרים עם אישור תקציב המדינה לשנים 2013–2014. ברשימה זו, נבקש לעמוד על השינויים במס הרכישה, שנכנסו לתוקפם ב–1 באוגוסט 2013, לפני שבוע, המשליכים באופן ישיר על בעלי נכסים במגזר החקלאי ובייחוד, בכל הקשור לרכישת נחלות ומגרשים בהרחבות.

בחוקים שהתקבלו, הוחמר היחס למסים שתשלומם נדרש מרוכשים של נכסים במגזר החקלאי ובייחוד, מקונים וממוכרים של מגרשים ונחלות (ההחמרה תיכנס לתוקף בינואר 2014). לדעתנו, שינוי זה יגרום בהכרח לעליית מחירים ולהחטאת מטרת הממשלה המוצהרת: ירידת מחירים.

ראשית נאמר, כי ההחמרה במס הרכישה שיוטל על "משפרי דיור", שהופיעה בהצעת החוק, ירדה מן הפרק, ולכן רוכשי דירת מגורים יחידה ימשיכו ליהנות ממדרגות מס הרכישה המופחתות, לפי החישוב הבא: על חלק השווי שעד 1.47 מיליון שקל לא ישולם מס רכישה. על חלק השווי העולה על 1.47 מיליון שקל עד 1.744 מיליון שקל ישולם מס רכישה בשיעור 3.5% ועל חלק השווי העולה על 1.744 מיליון שקל עד 4.5 מיליון שקל ישולם מס רכישה בשיעור 5%. על חלק השווי שמעל 4.5 מיליון שקל עד 15 מיליון שקל ישולם מס רכישה בשיעור 8%, על חלק השווי שמעל 15 מיליון שקל ישולם מס בשיעור 10%.

על מנת לממן את הגירעון שנוצר מביטול הגדלת מס הרכישה על משפרי דיור, הוחלט על הגדלת מס הרכישה לשיעור של 10% על דירות שהשווי שלהן רב מ–15 מיליון שקל.

דירת מגורים שאינה יחידה – עודכנו מדרגות מס הרכישה לדירת מגורים שאינה יחידה באופן שעד 1.09 מיליון שקל יחויב במס רכישה בשיעור 5% ועל חלק השווי שמעל 1.09 מיליון שקל עד 3.268 מיליון שקל, יחויב במס רכישה בשיעור 6%. על חלק השווי שמעל 3.268 מיליון שקל עד 4.5 מיליון שקל יחויב במס רכישה בשיעור 7%. על חלק השווי שמעל 4.5 מיליון שקל עד 15 מיליון שקל יחויב במס רכישה בשיעור 8%, ועל חלק השווי שמעל 15 מיליון שקל יחויב במס רכישה בשיעור 10%, כאמור לעיל.

השלכות התיקון במס רכישה על רוכשי נחלות

בעת רכישת נחלה, רשויות המס עורכות שלושה חישובי מס: אחד, חיוב במס רכישה עבור בית או בתי המגורים בנחלה, לפי מדרגות של דירה יחידה ודירה שאינה יחידה (בהתאם למצבת הנכסים של רוכש הזכויות); שניים, חבות במס רכישה בגין מכירת החלק החקלאי; שלושה, חבות במס רכישה בגין מרכיב זכויות הבנייה.

בגין מרכיב החלק החקלאי וזכויות הבנייה ישלם רוכש הזכויות מס בשיעור 6% במקום 5%, שחל עד לתיקון. בגין מרכיב דירת המגורים, דירה יחידה ודירה לא–יחידה, יחולו המדרגות המעודכנות, כפי שהוסבר לעיל.

השלכות התיקון במס הרכישה ביחס למרכיב דירות המגורים בנחלות ישפיעו על נחלות באזורים רבים ולא רק במרכז הארץ, שכן מרכיב בתי המגורים עולה עד 75% משווי התמורה, ובכך יתרום לחבות גבוהה במס רכישה, הן בגין מרכיב החלק החקלאי וזכויות הבנייה והן בגין מרכיב בתי המגורים בנחלות.

השלכות על רוכשי מגרשים בהרחבות

שינויים במס רכישה נכנסו לתוקף החל מ–1 באוגוסט השנה, גם לגבי רוכשי מגרשים פנויים. כידוע, נכון להיום, מי שרוכש קרקע, לרבות רכישת חלק בזכויות בנייה בלתי–מנוצלות בנחלה, משלם 5% מס רכישה. בעקבות התיקון, שיעור המס יגדל מ–5% ל–6%, למעט מקרים שבהם נרכשה קרקע שיש לגביה תכנית המתירה בנייה על הקרקע של דירה אחת לפחות המיועדת לשמש למגורים, וכן שלא יאוחר מתום 24 חודשים מיום המכירה התקבל היתר לבניית דירת מגורים אחת לפחות, שאז תוחזר לרוכש שישית ממס הרכישה ששילם, כלומר, יוחזר לו 1% מס רכישה, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה.

תיקון נוסף שנכנס לתוקף קובע, שתושב חוץ לא יהיה זכאי לשלם מס רכישה לפי דירת מגורים יחידה, אלא יחויב במס רכישה לפי חישוב של דירת מגורים לא–יחידה, למעט במקרה שתוך שנתיים מיום הרכישה של הדירה הוא עלה לישראל (תושב חוזר ותיק או תושב ישראל לראשונה), ואז הוא יוכל לקבל בחזרה את הפרש מס הרכישה שבין דירת מגורים לא–יחידה לבין דירת מגורים יחידה. לדבר חשיבות במקרה שבו תושב חוץ רוכש נחלה ועליה בית מגורים. במצב דברים זה, הוא ישלם מס רכישה מלא לפי דירת מגורים לא–יחידה ולא ייהנה משתלום מס רכישה מופחת של דירת מגורים יחידה, אפילו זו דירתו היחידה במדינת ישראל! שונה מצב הדברים לו תושב החוץ יבצע "עלייה" למדינת ישראל, אז הוא יוכל לקבל החזר מס רכישה, כמוסבר לעיל.

הכותבים עוסקים באגודות שיתופיות, במסים ובעסקאות במגזר החקלאי

גנבים לא באים על מנת לרצוח

עימותים פיזיים, מארבים שאיננו יכולים לשמרם לאורך זמן וכל פתרון אלים וחצי צבאי אחר הוכיחו שאין ביכולתם לפתור את נגע הפריצות לבתי המושבים. חשיבה יצירתית, כמו חיסול מקורות ההכנסה של הגנב, עשויה להצליח במקום שבו כשלה השיטה הממוסדת

צביקה סקורצרו

הביטחון ביישובים הוא נושא "חם" המרכז תשומת לב רבה. האווירה הכללית היא של חוסר ביטחון מספק ברמה האישית והאצ־בע המאשימה מופנית כלפי משטרת ישראל ומשמר הגבול. אני איני מבקש להעלותם על המוקד, ודאי שלא את מי שפועלים וסובלים כמונו מרחמנותם הבלתי–מובנת של שופטי ישראל.

לפני שבועות מעטים, גם ביתי–מבצרי נחשף במלוא ערוותו, והרגשתי צורך פנימי לחשוב מחדש על דרכי הפעולה שבהן רובנו נוקטים על מנת לעצור את צונאמי הפגיעה בתחושת הביטחון האישי, ובחרתי להציע דרך חשיבה אחרת.

עיקר השינוי צריך להגיע מתוך בחינה מחו־דשת והגדרת מטרה מדויקת. במקומותינו נהוגה תפיסת ביטחון צבאית קלאסית השמה את כל יהבה על מערכת הרתעה, ובה שבויים רובנו מרצון וכמעט מלידה.

כוח ההרתעה במוצב או במחנה צבאי מבו־סס על טכנולוגיות, שכל מטרתן להקשות על חדירה למקום: גדר התרעה, דרך היקפית סלולה ומוארת, מערכת תצפיות אקטיבית, שער כניסה מבוקר ולעתים, אף חימוש: מוק־שי תאורה, מוקשים נגד אדם, מטרות שהטווח אליהן מחושב מראש וכדומה. לצד המערכת הטכנולוגית, בכוח ההרתעה נכללים אנשים שהוכשרו לתפקידם ומוצבים בעמדות מפתח, חלקם מפטרלים בין העמדות וסביב המחנה או המוצב.

כל מה שתיארתי שייך לעולם הצבאי, ואין בינו ובין העולם האזרחי שלנו דבר מן המשו־תף. אין לנו דבר כמעט מהאמצעים הטכנו־לוגיים, וצוות "לוחמינו" המבצע את תפקידי הפטרול והשמירה, שאמור לגדול ככל שהטכ־נולוגיה מצטמצמת, קטן עד כדי גיחוך. בדרך כלל, הוא כולל לוחם בודד או שניים, שלא פעם אף חסרים כישורים צבאיים משמעותיים, ומתנייד לרוב במכונית ועל גגה צ'קלקה כחו־לה אחת.

רכב הסיור וה"לוחמים", כמקשה אחת, כמעט תמיד מהווים את מרבית כוח ההרתעה והתשו־בה העומדות לרשותנו. עם אלה אנחנו יוצאים למלחמה ובדרך אנחנו אונסים וכופים, בלי כל הצלחה, את עולם המושגים והתפיסה הצבאית על המערכת האזרחית השונה כל כך. התוצאה, כמובן, תואמת את השיטה: כישלון, פעם אחר פעם. וכך, במשך שנים, אנחנו ממשיכים לפ־עול שוב ושוב עם הראש מול קיר הבטון, בלי להבין שלעולם לא נבקיע דרכו כל מעבר.

75 בתים נפרצים מדי לילה ברחבי הארץ (ידיעות אחרונות, 30.6.13). 25 אלף פרי־צות בשנה ואיש אינו עוצר לחשוב מחדש או לשאול את עצמו: כיצד ייתכן, שעל אף כל העשייה, ממשיך הגל להכות בנו בלי להיעצר ולו גם לרגע?

כחלק מהפתרון, עלינו לשנות את התייח־סותנו לגנבים. יש מי שיוצא למשמרת לילה בנטפים, יש העובדים במאפייה ויש היוצאים לגנוב פלאפון ומחשב נייד ומשקיעים בכך את מיטב כישרונם וזמנם. דרך פעולת הגנבים אינה משתנה, ללא כל קשר להצלחה או לכי־שלון. אם ציפינו, כי כישלון וחשיפה בכניסה לבית הראשון יובילו לנסיגה מהזירה כולה, טעינו. מתברר, פעם אחר פעם, שכישלון או הצלחה מובילים לבית הבא. וכך, בדיוק באו־תה שיטה, הם פורצים לסדרת בתים, המהווים טרף קל על פי הבנתם את הבית ואת אפשרות הפריצה לתוכו. מטרתם: למכור את החפצים הגנובים ולייצר מקסימום הכנסה.

לפטרם ממקום העבודה איננו יכולים, ניסיון לפגוע בהם ולתפוס אותם הוא אופציה מסוכ־נת. הפחתה של רמת ההכנסה שלהם היא–היא המטרה הנדרשת, אשר הצלחתה תוביל להס־תלקות הגנבים ולחיפוש אחר מקום עבודה אחר. באופן מודע ומכוון איני מתייחס למניעה ראשונית, "סיכול כוונה", מכיוון שאין בידי־נו למנוע. איננו ערוכים לכך ברמה הטכנית ובכוח האדם, ודאי שלא ברמה המודיעינית.

השיטה

מרגע שחוליית גנבים נחשפת, עלינו להפ־עיל מערכת התראה טלפונית מהירה במטרה להעיר את המבוגרים. מבוגרים שבמשפחתם הגרעינית אין ילדים קטנים ייצאו לנקודות מסומנות מראש על מנת לייצר אשליית נוכ־חות מוגברת בכבישי היישוב. כל היתר (וככל שיהיו שותפים לכך יותר בתים כך נמקסם את הצלחה) ידליקו אורות בבתים ויבליטו את נו־כחותם ואת ערנותם בהם.

כמעט תמיד, הגבר בבית נתפס בעיני היל־דים כסמכות ההגנה המשפחתית ולכן הם ירצו להיות קרובים לחומת ההגנה הטבעית. משום כך, חשוב שגברים במשפחות עם ילדים יישא־רו צמודים אליהם, כדי להרגיעם ובכך למזער את הנזק הגדול ביותר האפשרי באירוע פרי־צה – פגיעה פסיכולוגית – נקודת תורפה של המשפחה ושל היישוב כולו.

הכוח הנייד לא ייכנס לשטח הפעולה של הגנבים, החצרות, ויעשה כל מאמץ לא ליצור מגע ישיר אתם על מנת לא לדחוק את הגנ־בים לפינה המסוכנת, שבה ייאלצו להשתמש בנשק חם או קר שאותו הם נושאים על גופם, לשם חיזוק תחושת הביטחון שלהם בלבד, ולא על מנת לפגוע. בדיוק כפי שאסור לדחוק חיה לפינה שממנה היא תיחלץ, להבנתה, רק בעז־רת אמצעי התקיפה בהם חנן אותה הטבע.

הערנות המוגברת בבית תהיה טובה ונכונה יותר אם תיעשה כשאנחנו חמושים. גנב יבחר שלא להיכנס לבית כשמבוגר כמוהו עומד מולו ואף חמוש. כלפי גנב "מסוג זה" הייתי מפעיל כל כוח ואמצעים על מנת למנוע את כניסתו לביתי. אם בכל בית המבוגרים יתעו־רו ויפגינו ערנות, הגנבים יעמדו בפני מצב בלתי–צפוי והם ייאלצו להסתובב, לאבד זמן ולוותר על הפריצה הבאה.

מתוך דרך העבודה המוכרת של הגנבים, אנחנו יודעים שמי שנכשלו במושב אחד ינסו את מזלם, עוד באותו הלילה, במושב השכן. ולכן עלינו לפעול באשכולות אבטחה יי־שוביים. חשיפת חוליה במושב אחד באשכול תועבר במערכת ההתראה ליישובים האחרים באשכול, שיפעלו על פי התרגולות ויוכיחו ערנות והרתעה.

חייבים לשנן ולהפנים – גנבים אינם באים על מנת לרצוח ורוצחים אינם באים על מנת לגנוב. לאירוע הכואב מאוד שקרה באביחיל (ב–22 באוקטובר 2012 נרצח איציק אלגבי, ממייסדי המושב, בדקירות סכין בפתח ביתו, ככל הנראה בידי פורצים שהופתעו בשעת מעשה) יש להתייחס כאל "תקלה מקצועית" חמורה של הגנבים, בבחינת היוצא מן הכלל. הרצח של אלגבי ז"ל אף עשוי לשמשנו כאי־רוע מכונן וללמדנו שעלינו לעשות כל מאמץ על מנת להימנע ממגע ישיר של התושבים עם גנבים. אגב, איני מייעץ לאיש מאתנו להגיע למקום בו חוק דרומי יהיה החיץ היחיד בינו ובין ישיבה מאחורי סורג ובריח.

אור קטן בקצה המנהרה

ניסינו מארבים, ניסינו פעולות אחרות וה־הצלחה הייתה תמיד זמנית. בהצעה שלי יש מידה מסוימת של כניעה מתוך השלמה, שלא באשמתנו, עם אוזלת היד של המערכת החו־קית והמשפטית, ובמידה רבה, אף השלמה עם מגבלות הכוח והיכולת של משמר הגבול ומשטרת ישראל. עם זאת, אני חושב שבהצעה יש אור בקצה המנהרה, גם אם אינו זרקור.

בהצעתי אין ניסיון ליצור פתרון מוחלט ומושלם או להעלים את התופעה, שאינם במסגרת כוחנו, אך אפשר גם לנסות להיות אופטימי מעט ולקוות ש"מקום עבודה חלש" לגנבים יעלה אותם על פסי עבודה אחרים, חוקיים. ובא לציון גואל.

בהצלחה לכולנו.

הכותב הוא תושב מושב אומץ
כתובת המייל שלו לתגובות:
Zvicka@013.net.il

> צוות "לוחמינו" המבצע את תפקידי הפטרול והשמירה, שאמור לגדול ככל שהטכנולוגיה מצטמצמת, קטן עד כדי גיחוך. בדרך כלל, הוא כולל לוחם בודד או שניים, שלא פעם אף חסרים כישורים צבאיים משמעותיים, ומתנייד לרוב במכונית ועל גגה צ'קלקה כחולה אחת

ניידת סיור. חשיפת חוליה במושב אחד תועבר במערכת ההתראה ליישוב שכנים צילום: משטרת ישראל

טביעות ידיים בהיסטוריה

70 שנים הם נשואים, שפרה ודן בר און ממושב היוגב, מתוך 90 שנות חייהם (עד 120), ואילו חיים: בגיל 15 עזבו את מנעמי בירת אוסטריה, וינה, השאירו מאחור את הוואלסים ואת השטדרודל, ועלו ארצה. החלוציות קראה להם והם הצטרפו בהתלהבות - החליפו שם, התרגלו לחיי העבודה בכפר, הקימו את בית אשל בנגב ואת היוגב בעמק יזרעאל. יש אנשים שהגורל זימן להם להיוולד בצמתים של ההיסטוריה, אבל אין די בגורל ־ הזוג בר און, שעושים הכול יחד, בחרו להשאיר חותם משלהם על ההיסטוריה

סלע קורן *

דן ושפרה בר און.
"התחתנו בשנת 43',
והעולם אז היה אחר"

רבים באו לחגוג עמם. במשך תקופה של 90 שנה, אדם צובר לו ידידים מתקופות שונות של חייו ודי בנוכחותו של אותו ידיד לעורר תקופה שלמה. חברים, שותפים לדרך, ילדים, נכדים ונינים... אורחים יושבים סביב השולחנות ומעלים זיכרונות, ממשיכים שיחות מזמן וממקום אחר. גם הילדים של החברים שכבר אינם באו והנה, ההצגה מתחילה. סוף–סוף, אני קוצר כיבודים על היותי עיתונאי, דן ושפרה בר–און חוגגים 90 שנים להולדתם ו–70 שנות נישואים, וגם אני מוזמן.

המוזיקאים ניגנו, הנשים של הבנים בירכו וערכו ובני המשפחה והנכדים ממחיזים מזיכרונותיהם של סבא וסבתא, מלוחמי בית אשל, ממקימי מושב היוגב. מי שמקריא

מזיכרונותיה של שפרה חובש כובע קש רחב שוליים ומי שמקריא מזיכרונותיו של דן נשען על מקל, שני פריטים שכל כך אופייניים להם.

ובמילים אלו פתחו: "יש אנשים שה־גורל זימן להם להיוולד בצמתים של ההיסטוריה. החיים שלהם הופכים להיות שזורים בתהפוכות הדרמטיות של הזמ־נים בהם הם חיים, אבל לא מספיק להי־וולד בצומת היסטורי – צריך גם לבחור לקחת חלק בהיסטוריה להשתתף ולע־שות מעשה. כאלה הם החיים של שפרה ודן. סיפור חייהם הוא סיפורו של העם היהודי – סיפור העלייה, הקמת המדינה, סיפורה של הציונות והגשמתה"...

שניהם נולדו בווינה בין שתי מלח־מות העולם, ועלו לבדם לארץ בהיותם בני 15. וכך הקריאו הנכדים מזיכרונות דן בר–און: "כתרים רבים קשרו לווינה, בירת אוסטריה, העיר בה נולדנו, שפרה ואני: העיר העליזה, עיר הוואלסים, עיר השניצלים והשטרודלים, ערש התרבות של יוצרים גדולים ואנשי מדע דגולים וסיסמת הווינאים: 'מאושרים השוכחים מה שלא ניתן לשינוי', כל זה היה כמובן לפני האנשלוס, הוא הכינוי לסיפוחה של אוסטריה לרייך השלישי בשלושה עשר במארס 1938.

"בתודעתי, בכל פעם שמזכירים את שמה של העיר, אני אומר ביני לבין עצמי 'וינה המעטירה'. לדידנו, כמי שחיו בה עד גיל 15, שנה בה היגרנו ממנה על מנת שלא לחזור עוד אליה, כפי שהאמנו אז – זו העיר שהעניקה לנו שפע נכסי תרבות שעקבותיהם טבועים בנו עד עצם היום הזה. עלינו להודות שמשק־לם של זיכרונות אלה גוברים לעתים על המשקעים שהשאירו בנו הרוע, השנאה, שפלותה ונבזותה של וינה. אלה ואלה צרורים ביחד".

כפר ויתקין, 1939

"החיים שונים לגמרי מאלה שהיינו רגילים להם בווינה, שום דבר לא דומה למה שהורגלנו, המושב זה עתה הוקם. בעינינו, 'הווינאים', זה עולם בראשיתי ולמען האמת, אין לנו קושי להסתגל לתנאים הפרימיטיביים שאליהם הגענו, הרי עוד בהיותנו בתנועת הנוער בווינה רצינו בכל מאודנו להשתייך לחלוצים שמקימים את הבית הלאומי ליהודים, באשר הם שם.

"תנאי החיים באוסטריה תחת הכיבוש הנאצי הכשירו את הקרקע להפוך אותנו לציונים נלהבים. לא עוד אזרחים סוג ב', נרדפים. אנו נקים את מדינת היהודים ונהיה עם ככל העמים, אם לא למעלה מזה. אנו מוכנים לקבל על עצמנו כל משימה וקורבן על מנת להגשים משאת נפשנו. אנו נראה להם, לצוררינו, למה אנחנו מסוגלים".

עוד על המפגש עם הארץ

שפרה: "יקיריי האהובים, שלום. חשוב לי לספר לכם, שכולנו החלפנו את שמו־תינו לשם עברי. אני בחרתי את השם 'שפרה' על שמה של סבתא, למרות שאני אוהבת את שמי המקורי, סילבי, הרבה יותר.

"אני נמצאת אצל טניה וחיים במשפ־חה ולא בפנימייה. רציתי לספר לכם על הבית. לטניה ולחיים שני חדרים ומטבח שאוכלים בו בבוקר, מנהלים שיחות על ענייני דיומא, עד שחיים קם ואומר: 'קדימה, לעבודה'.

"אין כאן רצפת פרקט או שטיחים, גם תמונות לא מקשטות את הקירות, אבל הבית מאוד נחמד ונעים. מבשלים על פתיליות עם נפט, כי אין כאן גז. ברוב הבתים אין חשמל, אבל אצלנו יש חשמל ואפילו רדיו. חברי המושב משתכרים מעבודה שכירה ויש להם משק קטן. בדרך כלל, שתי פרות ו–90 תרנגולות.

"חיים שומר שדות, יש לו סוס יפה והוא הבטיח שילמד אותי לרכוב. כל בוקר, עליי לנקות את הלול, זה אומר: לגרד את הקקי של התרנגולות שעל רצפת הבטון במגרדת ולהוציא את זה לערימה, מחוץ ללול. כל היום נדמה לי שריח הלול דבק בי, מה לעשות, הרי מישהו צריך לע־שות את זה, במקרה זאת אני. אני חושבת לעצמי שזה למען הארץ שלנו".

> "חלמנו את החלום הציוני ונשאנו עלינו את הקשיים והתלאות שהיו כרוכים בזה: בדידות בארץ לא-זרועה, הסתפקות במועט, ניתוק מהסביבה המיושבת המוכרת לנו, עבודה ארוכת שעות ומפרכת בתנאי מדבר קשים. החול חודר דרך כל הפתחים והסדקים ולעיתים קרובות, קרובות מדי, יש מחסור במים עקב קלקולים של המשאבה הפרימיטיבית שעל פי הבאר"

גבעת שמרון

"היו אלו ימים שחיזרתי אחרי שפרה, ועליי להתוודות ואיני מתפאר בכך, שזו הפעם היחידה שהיא קיבלה פרחים ממני. היינו בני 19 עד 20 ומטבע הדב־רים, פרחה האהבה בגבעת שמרון (כיום, היישוב תמרת).

"התגוררתי באוהל ביחד עם צבי דו־מינסקי. למזלי הטוב, הוא הקדים ללכת לישון, נרדם מיד וישן רצוף וללא הפ־סקות. נפגשנו מקץ כ–60 שנה, ולאחר שמחת הפגישה העלינו זיכרונות. הוא סיפר לי: 'כשהלכנו לישון היינו שניים, וכשהתעוררנו בבוקר, ראו זה פלא, היינו שלושה באוהל'".

בית אשל

הימים הם ימי מלחמת העולם השנייה שעדיין ניטשה בכל עוזה, אולם כל הסי־מנים העידו שגרמניה תובס, ובבוא היום יתחסל השלטון הבריטי ויוכרע גורל ארץ ישראל.

"כל מי שנסע באותם ימים דרומה בכביש השומם לבאר שבע, הבחין מיד בכתם ירוק זעיר שבלט על רקע אדמת הלס החומה–צהבהבה החשופה. היה זה מצפה בית אשל, מחלוצי ההתיישבות היהודית בנגב. באותה עת, היו בנגב אד־מות שרכשו יהודים, והיה צריך לממש את הבעלות עליהן על ידי עיבוד השטח בידי יהודים 'אחרי אלפיים שנה', ולקיים נוכחות לקראת הכרעות מדיניות. וכך הגענו, קומץ בנות ובנים בני 20, כמעט 'ירוקים' בארץ, להגשים את התכלית המדינית החשובה הזו במדבר.

"אין זו מליצה אם נאמר, שאנו חלמ־נו את החלום הציוני ונשאנו עלינו את הקשיים והתלאות שהיו כרוכים בזה: בדידות בארץ לא–זרועה, הסתפקות במועט, ניתוק מהסביבה המיושבת המו־כרת לנו, עבודה ארוכת שעות ומפרכת בתנאי מדבר קשים. החול חודר דרך כל הפתחים והסדקים ולעיתים קרו־בות, קרובות מדי, יש מחסור במים עקב קלקולים של המשאבה הפרימיטיבית שעל פי הבאר.

"ישבנו בבית אשל ארבע שנים והיי־נו למשפחות שילדו ילדים. חגגנו חגים והעשרנו חיינו בפעילות תרבותית, בני־נו והרחבנו את היישוב בכוחות עצמיים. למזלנו, היו אלה שנים שקטות של בי־טחון. חיינו בשלום ואפילו בידידות עם שכנינו הערבים.

בהיעדר בחירות דמוקרטיות ביישובים ערביים, נהגה הממשלה הבריטית למ־נות מוכתר בכל יישובי המנדט, ערבים ויהודים כאחד, שהוא ראש היישוב ואיש הקשר בין אזרחי היישוב לממשלה. ביי־שובים הערביים הוא איש בעל השפעה, כוח ומעמד.

דן: "אני נבחרתי לשמש מוכתר היי־שוב בית אשל. למדתי ערבית, קרוא וכ־תוב, בקורס מוכתרים שארגנה הסוכנות היהודית. הרביתי לסייר ולבקר באוהלי הבדואים בסביבתנו, רכוב על הסוסה 'הדרה'.

<<<

בית אשל, דצמבר 1943. "עמדותיו של הצבא המצרי היו כ–200 מטר מאתנו" צילום: אוצר תמונות הפלמ"ח, מתוך אתר פיקיוויקי

היוגב. "הנסיבות הביאו לכך שהחלטנו להקים מושב בעמק יזרעאל"
צילום אוויר: תמיר בז'רנו

דן בר און, מוכתר בית אשל, יוצא לביקור שכנים. "קשרתי קשרים ידידותיים ולמדתי משהו על אורח חייהם"
צילום: באדיבות המצולם

"קשרתי קשרים ידידותיים ולמדתי משהו על אורח חייהם. הוקסמתי מיופייה של השפה, אפילו בפיו של ברואי חסר השכלה. הרביתי להסתובב בעיר באר שבע וקשרתי קשרים, הן עם סוחרים והן עם בעלי עמדות ציבוריות, כולל עם מפקדי המשטרה...

"רצח אהרון מ', אחד מחברי בית אשל אשר נרצח באוטובוס שנסע מעזה לבאר שבע, היה עבורנו פתיחה לאירועי מל־חמת העצמאות, כבר באוגוסט 1947. עם החלטת האו"ם על חלוקת ארץ ישראל, מיד החלו התנכלויות בדרכים לכלי רכב יהודיים. כך מצאנו עצמנו מנותקים ניתוק כפול: מנותקים מהנגב המנותק מצפון הארץ ויחד עם זה, נעוצים כקוץ בבשרו של האויב. בינואר 1948 הילדים ואמהותיהן הוצאו בחסות הצבא הבריטי ומצאו מקלט בכפר ויתקין.

"עם כניסת הצבא המצרי לארץ, למח־רת הכרזת המדינה, נחתו עלינו הפצצות רצופות, יומם ולילה. אל השטח הקטן של המחנה שלנו נורו מדי יום עשרות פגזים, וכל דבר שזז על פני האדמה נורה מנשק אוטומאטי. עמדותיו של הצבא המצרי היו כ–200 מטר מאתנו, ויכולנו לשמוע אותם צועקים או שרים.

"עבדנו יומם ולילה, בעיקר בלילה, לחפור תעלות ומתקני ביצור. החברות שלנו היו שותפות בכל המערכות, מאיי־שות עמדות כשהן נושאות נשק ועובדות בתנאים קשים ביותר במטבח התת–קר־קעי".

שפרה: "עם כל זה, לא עלה בדעתנו להתפנות ונשארנו עד הסוף, עדים לכי־בוש באר שבע בידי צה"ל. על כך קי־בלנו, הגרעין שהחזיק מעמד, את אות הקוממיות מידי צה"ל".

דן: "היינו בעלי תודעה של חיי צוותא, שראו את ה'אנחנו' לפני ה'אני'. לא שח־סרו חיכוכים ומשברים, אולם במרוצת הזמן הלך והתגבש גרעין שעשה דרך לא–פשוטה שהחלה בבאר טוביה, דרך שמרון, בית אשל, תקופת המעבר הקשה והמתסכלת בכפר ויתקין, לאחר חורבן בית אשל במלחמת השחרור, והשאלה שהתלבטנו בה: האם לחזור לבית אשל, או לחפש מקום חדש?".

"לבסוף, הקמנו את מושב היוגב"

"הנסיבות הביאו לכך שהחלטנו להקים מושב בעמק יזרעאל. עברנו אל מחנה זמני בשדה התעופה במגידו ולבסוף, הקמנו את מושב היוגב. וזה מעיד, כי קיימנו את עניינינו, הציבוריים והאי־שיים, באופן המניח את הדעת. חיפשנו דרכים למנוע קיפוחים ועוולות, הקדשנו מחשבה ומאמץ לענייני ציבור, לעתים מעל לעניינים הפרטיים. וכאשר אני אומר 'אנחנו', הרי אני סבור ששפרה ואני שייכים לחבורה זו, ונתנו מקצת של עצמנו לעניין המשותף, לטוב ולרע".

במשך תקופה של 90 שנה אדם רואה איך הזמן משנה את הדברים, ואולי לומד סוד או שניים על תהפוכות גורל ולב. דן הוא המילה הכתובה ושפרה היא המילה המדוברת. היא חמה ואופטימית בגיל 90, דן צלול חד מחשבה ועין וגם זה ממלא תקווה והערכה.

אני כמעט ילד לעומתם: הם נשואים 70 שנה ואני שלוש שנים, ובכל זאת, כבר הבנתי משהו על המאבקים ועל הקש־יים בחיים בכלל ובחיי הנישואין בפרט, על כן באתי עם אשתי לפגוש את הזוג המנוסה, אולי נאסוף איזו עצה לחיים.

אני שואל והם עונים, אך דן אומר שמה שטוב בשבילו "לא בהכרח טוב גם למי־שהו אחר. בעבר הייתי נותן עצות, אך היום אני חושב שכל אחד ממילא צריך להתגלח על זקנו שלו".

אנחנו מתיישבים סביב שולחן האוכל, דן מניח את העיתון ושפרה מגישה לנו פירות ושתייה, והשיחה מתחילה להת־גלגל.

שפרה: "אני פשרנית, ורואה דברים בצורה אופטימית".

דן: "אני ריאליסט, לא רוצה להיות פסי־מיסט, למרות שיש להם יתרון – הסיפוק שבלהגיד 'ידעתי. אמרתי לכם'".

הוא מפליג יותר מ–90 שנה אחורה ומספר על ההתחלה: "הכרנו הרבה לפני שהפכנו זוג, בעליית הנוער בכפר ית־קין. אני ראיתי אותה עובדת עם טורייה, בלונדה כזו, שכשהיינו בבית אשל הס־עירה את כל הבדואים של באר שבע, שהיו נצמדים לגדר להסתכל בפלא.

"התחתנו בשנת 43', והעולם אז היה אחר. בתרבות שבה גדלנו, שנות ה–20' וה–30' בווינה, החסידה הייתה מביאה את הילדים לעולם. כל העניין הזה של יחסים, גבר–אישה, לא דיברו על זה, לא הראו את זה, לא כתבו על זה. עשו אותו דבר, אבל היום העולם אחר".

שפרה מוסיפה, שאולי ההצלחה נובעת מכך שכל חייהם עבדו ביחד. "בנינו ויצ־רנו ביחד את המשק, עבדנו ביחד, ולתוך חיים אלה נולדו הילדים. אולי כשאנשים עובדים ב'משרות' זה קורא להם החוצה. גם כאשר דן עבד בחוץ הוא הקדים וחלב את הפרות בבוקר. תמיד עשינו ביחד".

איך היה המפגש שלכם, שני בני תר־בות, עם הארץ?

דן: "ידענו לאן אנחנו באים, לישראל, כדי לבנות אותה. כשעבדתי בטורייה חשבתי: 'הלוואי ואימא תוכל לראות עובד עברי!'".

ואימא שלך, מה הייתה אומרת?

"'איזה מסכן, מה הוא עובד כל כך קשה?'. אמי, בסופו של דבר, היגרה לארצות הברית וכשביקרה אותנו, גרנו אז בצריף קטנטן עם ילד והמקלחת הייתה במרחק 200 מטר, היא לא אמרה מילה, אבל אני חושב שהיא הזדעזעה. היא הציעה לנו להגר לארצות הברית, אך אנחנו סירבנו, לא היה לנו גרוש על הנשמה, אבל הרגשנו מלח הארץ".

שפרה: "מה שספגנו בווינה כילדים ונערים זה היה בתוכנו, יצרנו לעצמנו תרבות, תמיד השאיפה לראות ולשמוע. היינו נוסעים עם המשאית לראות הצגה או סרט בסביבה, בתל עדשים. תספר אתה, דן, אתה מומחה בזה"...

דן כתב מחזות בשנות ה–50' וה–60' וביחד עם עוד חברים הם יצרו כאן תר־בות. הוא כתב על רובוט בהשראת מכו־נות החליבה שהוכנסו לרפתות, ועל בן אדם שנוחת במאדים הרבה לפני שהגי־עו לירח. אני צעיר בימים ולא יצא לי לראות את המחזות של דן מועלים על בימה, אך לראות את שפרה בגיל מבוגר מככבת על הבימה יצא לי בהחלט.

במסיבת פורים האחרונה, במהלך תח־רות התחפושות ולאחר שכל המתחפשים למיניהם כבר הציגו את הקטע שלהם, שאלו אם יש עוד מישהו שהתחפש ורוצה להציג. לפתע, עברה שפרה בתחפושת בין הקהל העולץ, לקחה את המיקרופון ובשיתוף עם בנה, הציגה מונולוג שלם מהמחזה "ביקור הגברת הזקנה" ועוד צי־פתה מהקהל לנחש למה היא התחפשה.

בזמן שכל העולם מתמוגג מצלילותו של שמעון פרס, נשיא המדינה, אני יודע: כאן בעמק יש לנו פלאי טבע משלנו.

דן מספר שמפעל חייו החשוב ביותר בשנים האחרונות הוא הארכיון: "כנר־אה שזה בדם שלי. אני שמרתי על מי־לים כבר שנים רבות. דברים שהקריאו בחתונות, מערכונים, שירים. הלכתי אל האנשים ולקחתי, שמרתי.

"יום בהיר אחד מתקשרת אליי המז־כירה ואומרת ששלחו לה מעיתון 'דבר' את החומר על מושב היוגב, כי העיתונ־אי ---- יצא לפנסיה. ומה לעשות עם זה? אני לא הייתי בעל תפקיד או מישהו מיוחד, אבל כשלא ידעו למי לפנות, פנו אליי. אז לקחתי את זה, וכשחיסלו את הארכיון של תנועת המושבים גם פנו אליי.

"קניתי כוננית ושמתי בה את הדברים, ככה התחלתי לאסוף. הלכתי אל הוותי־קים ואספתי פרוטוקולים עוד מימי באר טוביה. ובשנת 87' הופיעה ידיעה שהמו־עצה האזורית עמק יזרעאל מחפשת אר־כיונאי, בן 64 וחצי התקבלתי לתפקיד.

"החומר היה מפוזר בכל מיני מקו־מות, תיקים, קלסרים, ארגזים מאובקים. העכברים והציפורים שקיננו שם ידעו להתמצא, לי לקח זמן, אך בניתי את הא־רכיון. למזלי, בניתי נכון. עברתי ממושב למושב וחתמתי על זיכרון דברים, אספ־תי אליי את הזיכרונות. בגיל 82 פרשתי מהתפקיד והתחלתי לפעול להעביר את ארכיון היוגב חזרה למושב".

מחניכים למדריכים

רימון, שסק, אגוז, צבר, חרוב ודובדבן - שש קבוצות השתתפו בסמינרי ההכשרה של מסיימי כיתות ט' מתנועת בני המושבים ביער עזריקם. שכבת "זן נדיר" מצטרפת לבוגרים

כתבו וצילמו: חניכי תנועת בני המושבים *

כ–1,500 בני נוער, 200 אנשי צוות וקבוצה קטנה של אנשי מנהלה מכיתות י"א השתתפו בסמינרי ההכשרה של בוגרי כיתות ט' של תנועת בני המושבים. השנה, התקיימו שני סמינרים למד"צים – "רימון" ו"שסק", שלושה סמינרים למד"חים – "אגוז", "צבר" ו"חרוב", וסמינר לבעלי תפקידים, "דובדבן".

הצוות הבוגר של סמינרי ט' מספר שבסמינרים הודגשו ערכי הליבה של תנועת הנוער בני המושבים: דמוקרטיה, שוויון, סובלנות, ציונות ועבודה. "הסמינרים הם חוויה לכל החיים, חוויה של למידה, התפתחות אישית, התמודדות עם קבוצה, עם מדריך, עם כללי מסגרת. חוויה ערכית, הן בתכנים והן באווירה, חוויה של פיתוח יכולות חברתיות, תקשורתיות ואישיות", אומרים חברי הצוות.

"כל שנה, סמינרי ט' הם חוויה ייחודית, שמי שלא חווה אותה בעצמו מתקשה להבין אותה. השנה שמנו דגש חזק על מעורבות חניכים ואווירה דמוקרטית – מוסדות החניכים פעלו השנה בהיקף נרחב והביאו לידי ביטוי חניכים רבים (מו"ח, אומנויות הבמה, תיעוד ותקשורת, אקולוגיה, אקטואליה).

"מועצת החניכים של הקורס הייתה אחראית על תהליך בחירת השם השכבתי. שם זה ילווה את השכבה עוד שנים רבות. השם נבחר בצורה דמוקרטית, ברוב קולות, אז אנחנו שמחים לברך את שכבת 'זן נדיר' על כניסתם לשכבה הבוגרת של התנועה.

"צוות הפרויקטים, המערבל, הורגש השנה באופן מיוחד, ותרם חלק נרחב לאווירה החינוכית והכיפית בסמינרים. המנהלה הוכיחה רצינות ומקצועיות מול כל הבלת"מים, אתם התמודדה על הצד הטוב ביותר. צוות המדריכים, חברי גרעין עודד ודרור, עשה ימים כלילות למען הצלחת הסמינר ולמען החוויה החיובית של כל חניכה וחניך".

לצוות יש מסר מיוחד לחניכיהם: "הכי–הכי חשובים הם אתם, חניכים יקרים! הייתם נהדרים, שיתפתם פעולה ואפשרתם את קיום המפעל האדיר והמשמעותי הזה, שנקרא סמינרי ט'. אנחנו מאחלים לכם המון הצלחה בשנת הפעילות הקרובה ובשנים הבאות, תעשו ותפעלו מתוך בחירה, מתוך אמונה, מתוך שמחה. תשקיעו ותאהבו את החניכים, ואל תשכחו שהתנועה כולה תומכת ומאמינה בכם".

קיץ שלא יישכח

אחרי ה"שוק" הראשוני

בהתחלה, כל יום הרגיש כמו נצח, אחר כך התרגלנו לחיים ביער ולא רצינו לעזוב

כשהגענו לראשונה ליער עזריקם, לפני כתשעה ימים, הרגשנו כאילו כל יום הוא נצח. הימים לא עברו, לא הכרנו אחד את השני והיינו די המומים מכל הסיטואציה. כולנו באנו לפה עם ציפיות, חלק גדולות וחלק פחות, ועדיין לא הבנו שהקורס הזה הולך לעלות על הציפיות של כולנו בכמה רמות.

אחרי שעברנו את ה"שוק" של ההתחלה, היער ממש מרגיש לנו כמו הבית השני. התרגלנו לחיים ביער, אפילו אם הם כוללים מקלחות משותפות (בשעות שלא תמיד נוחות), אוכל שלא תמיד לטעמנו, קימה מוקדמת בשעה 5:00 בבוקר, ואפילו תורנויות שירותים! זה מרגיש טבעי להיות כאן ולקחת חלק בכל זה.

הקבוצות כבר מגובשות וכולנו מרגישים כמו משפחה אחת גדולה, ועכשיו, כשכבר מרגישים את הסוף ומבינים שכל זה נגמר, כולנו באותה ההרגשה – לא רוצים לעזוב! רוצים עוד כמה ימים.

האנשים שהכרנו והחוויות שעברנו ימשיכו ללוות אותנו עוד הרבה בהמשך. סמינרי ט' הם באמת חוויה בלתי–נשכחת! חוויה של פעם בחיים – חוויה כיפית, ייחודית, מרשימה, ומאוד משמעותית לכל מי שעובר אותה.

אם היה אפשר – היינו מתחילים את הכל מהתחלה. את הקיץ הזה אנחנו בטוח לא נשכח.

עפרי נבפולגר, מיכל פרידמן, ענבר גל, ניצן יחזקאל, ירדן אדרי
נציגי ועדת תיעוד ותקשורת קורסית

מרגישים בבית.
"טבעי להיות כאן
ולקחת חלק בכל זה"

דגנית רם
machita106@gmail.com

שעת הכושר חלפה

האם הגעתי לרמת הבשלות, המחויבות וההתמדה שמכון כושר דורש ממני? מפגש עם המאמן השרירי חיימקה, אל יווני בשר ודם, נתן לי את התשובה

קיץ, חם. רוצה לים, אבל כמדי שנה, גם השנה עליי לעבור את המחסום: בגד הים. השנה, במעין פרץ של אומץ מעורב בנאי־ביות עיוורת ולא–מוסברת וטמטום רגעי, הרהבתי עוז וקניתי לי ביקיני. המעשה הזה אכן תמוה, אבל אין לי שום בעיה להלביש עליו אידאולוגיה–של–בדיעבד, למשל:

אני לא מוכנה יותר להתנהג לפי נורמות חברתיות מסרסות. אף אחד לא יכתיב לי מה ללבוש, גם הגוף שלי לא. כשאת לובשת מידה 42 את יפה כמעט כמו עם מידה 38.

מכל מקום, המעשה נעשה והוא לא היה כל כך זול כמו שחשבתי שאולי ביקיני יעלה, מה שאומר שאצטרך ללבוש אותו, כדי לא לסבול מייסורי מצפון מסוג אחר לגמרי על בזבזנות לא מוצדקת. אז שקעתי לי בהרהורים עמוקים וחשבתי אם זה לא הזמן הנכון לעשות קצת יותר כושר ממה שאני עושה כעת, ולהיר־שם לאיזה "מכון כושר". היזהרו, אל תיפלו ברשתו של הביטוי התמים לכאורה, הוא אחד מצירופי הלשון השנואים והמאיימים ביותר.

אז על מנת להיפטר מהמחשבות המטרידות עליו כמה שיותר מהר, אני מריצה לי בראש תרחישי אימה וסיטואציות מביכות שיעזרו לי להאמין שעדיין לא הגעתי לרמת הבש־לות, המחויבות וההתמדה ש"מכון" כזה דורש. גילוי נאות, כל מה שתקראו פה נהגה במוח הבטטה הקודח שלי, שממציא לו תחבולות למה לא לעשות יותר מדי כושר. ההתרחשו־יות שיתוארו בהמשך לא קרו לי, ואין מאמן כזה בשם חיימקה (ואם יש, אני מתנצלת בפ־ניו מראש).

וזה הולך ככה: מלאת עזוז וחדורת מוטי־בציה התייצבתי מול מדריך הכושר במכון החדש אליו נרשמתי. הוא עמד מולי עם כל שרירי המשורגים ואילץ אותי ללבוש את פרצוף הפולנייה שלי, כשהיא סוקרת יצירה קוביסטית של פיקאסו במוזיאון ולא את קוב־יותיו של אל יווני בשר ודם שניצב מולה.

(עד כאן, הסיפור שלי דווקא מוצא חן בעיניי...)

ניצבתי מולו רופסת משהו, לובשת "מכנסי מהירים" (כך הבן הקרבי שלי קורא למכנסי הרי־צה שלו) וגופייה מנדפת זיעה, חשה במבט הלא–מעריך שהוא מעביר על הגוף הלא–מאוד–ספור־טיבי שלי. ביומרה ובתעו־זה, שעברי כבר הוכיח לי לא פעם שאינן מוצדקות, אמרתי לו שאני ממש או־הבת ספורט ושבפוטנציאל, יש לי יכולות ממש גבו־הות. בפוטנציאל אני ממש רוט–שחמורוב, פשוט הגוף שלי לא ממש משתף פעו־לה עם הפוטנציאל המחשבתי שאני מתארת, ושהייתי שמחה אם הוא (האל היווני) היה עוזר לי לגשר על הפערים בין מחשבה למעשה.

"רק בנאום הזה שרפת 100 קלוריות. עכשיו רדי ותני לי 30".

"30 מה?", היתממתי.

"רדי לרצפה ותני לי 30 אמרתי, עכשיו!", הוא נבח עליי (מכירים את הסמל האפרו–אמריקני בסרטי הצבא ההוליוודיים שעומד במרחק נשיקה מהטירון שלו וצורח לו לתוך הפנים? ככה קרוב הוא נבח עליי...).

נפלתי לרצפה כאילו אני בטירונות של סיירת גבעתי, ובכוחות על שלא ידעתי שקיימים בי נתתי לו... שלוש. רציתי עוד, באמת, אבל התכווץ לי שריר בישבן כבר בשכיבה הראשונה, ואת השתיים שאחר כך עשיתי מתוך גבורה עילאית והתגברות על מכאובי הגוף והנפש.

"אמרתי 30" נבח.

אספתי מהרצפה את הסמרטוט המרוט (אני) ואת שאריות הכבוד העצמי שלי, ומבוישת כמו ילדה קטנה שנתפסה בקלקלתה שאלתי: "אולי נעשה משהו אחר עכשיו?".

הוא כבר לא ניסה אפילו להסתיר את שאט הנפש שלו ממני ומיכולתי המזערית, עשה פרצוף של "אני חייב להקיא" ועבר למתאמן אחר, וברגע שהשרירים שלו התרחקו ונעלמו ממני, אספתי החפצים שלי ונמלטתי החוצה.

הפקידה בלובי הביטה בי ונראה לי שראיתי אמפטיה בעיניה.

"מה קרה?", שאלה, "חיימקה נכנס בך חזק מדי?".

הנהנתי במבוכה.

"אל תיקחי ללב. רק אתמול הוא חזר ממילו־אים. הוא תמיד קשוח יותר אחרי מילואים".

"למה?", שאלתי, "הוא מד"ס בסיירת?".

"לא" – לחשה – "חוקר במצ"ח".

אחרי ששקעתי לי בהרהורים האלה והמצא־תי לי בראשי סיפורי צוונציק מופרכים, כבר עבר לי כל החשק לע־שות כושר במקום מוסדר עם מדריך בשם חיימקה (mission accomplished).

במקום זה, עשיתי לי רשימה של דברים שיעזרו לי (ולשאר המתרחצים בים) להרגיש טוב יותר עם הגוף שלי: ללכת יותר. מומלץ בקצב קצת יותר מהיר מאשר עד עכשיו. כזה שממש יעזור לי לשרוף קלוריות ולא רק יאפשר לי לרכל ולקטר תוך כדי עם איילת, חברתי להליכה; לע־בוד בגינה ולכסח את הדשאים. עדיף כשעדיין חם ולח כדי להזיע יותר; ואם שני אלה לא יעזרו, יי־תכן שהגיע הזמן לצעד הדרסטי מכולם – לסתום את הפה ולאכול קצת פחות.

ברגע שהתרחק, נמלטתי מהמקום.

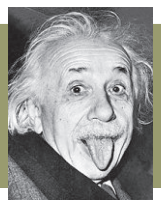

amosquitoz@gmail.com עמוס צימרמן ©

תשבץ היגיון מס' 44

מאוזן:

1. המחנך העניק בליטה מכשילה (6); 4. זמרת בכלא נוקשה (4); 8. (עם 3 מאונך) תסמונת בשבט ורטיגו (4); 9. שליטים שמורידים אותם (6); 11. לגיטימציה להרחיק משקיפי יופי (5,2); 12. מיתר הגשה (3); 13. משקע בחג שמח (3); 15. הכתבים נהנים בחברתו (ש) (כ"ח) (7); 18. שמעתי שהמכרסם מדמיין קרבתי (ש) (6); 19. (עם 20 מאונך) טחנה ורסיה אחת (4); 21. ראו 6 מאונך; 22. להפרד מחברת התעבורה ולחבור למען מטרה משותפת (6).

מאונך:

1. מפקד הפלוגה הוציא מכלל סכנה את זה שמשמר גופות (5); 2. מרביץ למפקד החטיבה שלי פה (5); 3. ראו 8 מאוזן; 5. נשלוט על אגם שנרדם (5); 6. (עם 21 מאוזן) שילוב של השכמת אטקינסון ומדבר (9); 7. חטיף שרומז לבן–זאב לצאת לנופש בחו"ל (7); 10. מה נותן לקלדרון כוח? אלו שטילטלו אותן (7); 13. גמל למד אודות איבר בלב הפרי (5); 14. אפל ומפחיד לחשוב שסחרוף רקוב (5); 16. החודש מגיע? למה לא! (5); 17. הברמן הצהוב חשק בנביא (5); 20. ראו 19 מאוזן.

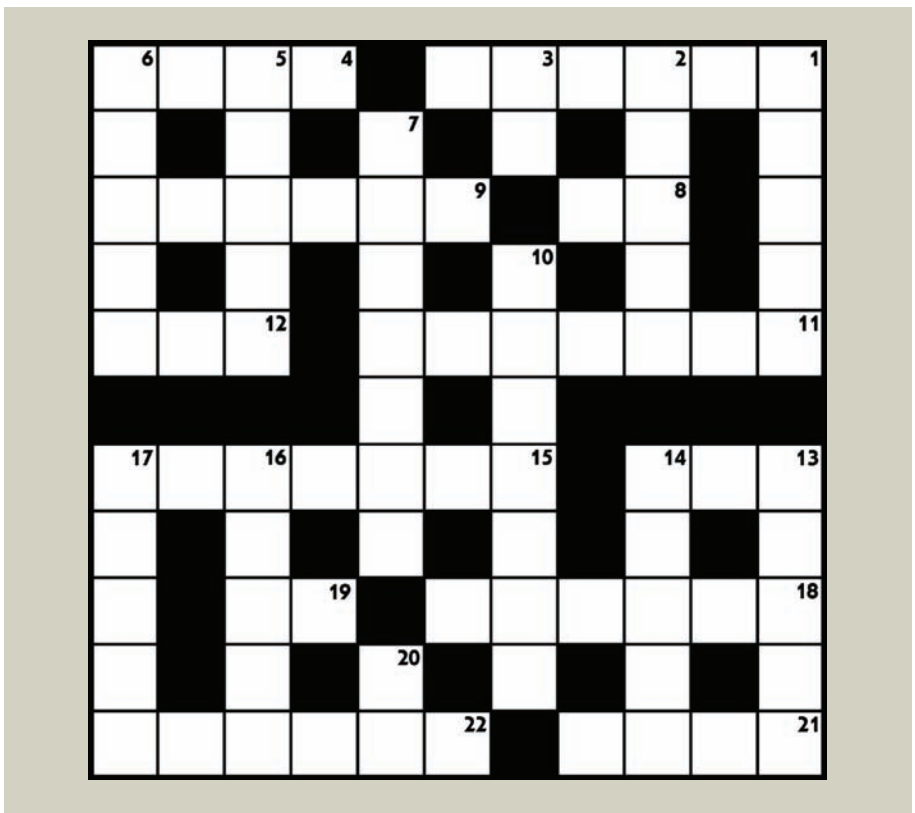

תשובות לתשבץ מס' 43:

מאוזן: 1. פיקולו; 4. הנדל; 8. פרוד; 9. קוריאה; 11. גול עצמי; 12. ברל כצנלסון; 13. קרש; 15. ללא סוכר; 18. נחמדות; 19. מתלה; 21. חירף; 22. מדברים.

מאונך: 1. פילוג; 2. קיפול; 5. נסיוב; 6. למהול; 7. סורינאם; 13. קינוח; 14. שימור; 16. ויתור; 17. רחמים.